

نقش کشور عربستان در گسترش تروریسم و تأثیر آن بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران محراب هداوند میرزایی^۱

دانشجوی دکتری جغرافیای سیاسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۵/۱۲/۱۴

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۵/۰۹/۳۰

چکیده

تروریسم پدیده‌ای جهانی است که در حال حاضر به صورت منطقه‌ای عمل می‌کند و شدت کشتار و تخریبان در جهان اسلام بیشتر از مناطق دیگر است. قدرت‌های جهانی و منطقه‌ای در محور غربی عربی از ابزار تروریسم و گروه‌های تروریستی به‌عنوان پیش‌قراولان خود برای تقسیم دوباره جهان در قرن ۲۱ استفاده می‌نمایند. آغاز تشکیل گروه‌های تروریستی سلفی به سال ۱۹۸۴ و شکل‌گیری القاعده باهدف مبارزه مجاهدین با شوروی در افغانستان و از سال ۲۰۱۰ با شروع انقلابات مردمی برای مقابله با انقلابات و نفوذ ایران در جنوب، جنوب غرب و آفریقا از شدت زیادی برخوردار بوده است. به کارگیری تروریسم، بستگی به شرایط بین‌المللی و رقابت کشورهای منطقه دارد که این گروه‌ها را کنترل یا آزاد بگذارند. کشورهای عرب حوزة خلیج فارس با پنج نقش کلی مالی، نظامی، بسترسازی عقیدتی، مکانی و رسانه‌ای در حال رقابت با ایران به شکل‌گیری و گسترش تروریسم کمک می‌کنند. ما در این مقاله در پی پاسخ به این سؤال هستیم که کشورهای عرب حوزة خلیج فارس چه نقشی در گسترش و پیشروی تروریسم منطقه‌ای دارند؟ تأثیر گسترش تروریسم منطقه‌ای بر امنیت ملی ایران چیست؟

نتایج تحقیق نشان می‌دهد کمک‌های مالی کشورهای عربی مؤثرترین عامل گسترش تروریسم بوده است به طوری که ۴۰٪ اشخاص مهم و سرشناس حامی مالی تروریسم از شهروندان عربستان، ۴۳٪ از شهروندان دیگر کشورها مرتبط با عربستان، ۹٪ کویت، ۶٪ قطر و ۲٪ بحرین بوده‌اند با توجه به موارد فوق تروریسم در سه سطح ملی، منطقه‌ای و جهانی بر امنیت ملی ایران تأثیر خواهد گذاشت. این پژوهش به روش مصاحبه، مشاهده و کتابخانه‌ای تهیه و برای تهیه نقشه‌ها از GIS استفاده شده است.

واژگان کلیدی: کشورهای عربی، تروریسم منطقه‌ای، گروه‌های تروریستی، امنیت ملی ایران، عربستان

مقدمه

واژه ابر بحران را باید فرصت خطرناک به حساب آورد که از دو واژه خطر و فرصت تشکیل شده است. در اینجا هدف اشاره به نیرو محرکه نظام بین‌الملل است. حال این نیرو محرکه نظام بین‌الملل چیست؟ آیا این نیرو محرکه چیزی جز انسان‌ها هستند. مک کله لند در نظریه بحران‌زایی و بحران‌زدایی خود در نظام بین‌الملل به جلوه انسانی توجه زیادی دارد. او معتقد است انسان‌ها نظام بین‌الملل را به حرکت در می‌آورند پس باید انتظار تحول را داشت در بین عوامل مؤثر ثابت و متغیر در ژئوپلیتیک در حال حاضر نقش انسان برجسته‌تر از دیگر عوامل است. زیرا انسان‌ها دارای دو موهبت اولیه با سه ویژگی ۱- خودآگاهی ۲- تصور و وجدان ۳- قدرت اراده و چهار ویژگی ثانویه: ۱- ذهنیت سرشار ۲- شجاعت ۳- خلاقیت ۴- خود احيایی هستند. (Covey, 2009: 83) عوامل مذکور قدرت زیادی به انسان بخشیده و او را سرآمد همه موجودات نموده است. دکتر عزتی معتقد است اگر تمام پدیده‌های طبیعی چه ثابت و چه متغیر در یک قطب و انسان نیز در قطب دیگر قرار گیرد نقش انسان به تنهایی با آن‌ها برابری می‌کند. (Ezzati, 2013: 20)، در هزاره سوم ظاهر انسان‌های ناآگاه و فاقد بصیرت، به‌عنوان پیش‌قراولان سهم خواهی قدرت‌های بزرگ که سعی در تقسیم‌بندی دوباره مناطق جغرافیایی را دارند، نیرو محرکه تحول شده و ابر تروریسم را رغم زده‌اند. دیوید راپوپورت چهار موج تروریسم مدرن را در خصوص گونه شناسی تاریخی تروریسم بین‌المللی ارائه کرده است. (Rapoport 2004, pp. 46-73) او معتقد است اولین موج که به موج آنارشیستی معروف است در دهه ۱۸۸۰ توسط بازیگران غیردولتی اتفاق افتاد و به مدت چهل سال ادامه پیدا کرد. تاکتیک قالب گروه‌های تروریستی در این موج، قتل یا ترور شخصی بود موج دوم، موج ضداستعماری یا تروریسم قومیت که در دهه ۱۹۲۰ شروع، و در دهه ۱۹۶۰ رو به افول نهاد. در این دوره تاکتیک گروه‌های تروریستی حمله به اهداف نظامی بوده است. موج سوم مارکسیستی یا چپ است که در اواخر دهه ۱۹۶۰ شروع و تا دهه ۱۹۹۰ با شدت ادامه داشت. تاکتیک گروه‌های تروریستی هواپیمارایی، آدم‌ربایی یا گروگان‌گیری بوده است به طوری که در سه دهه اول این موج بیش از هفتصد مورد هواپیمارایی رخ داد. چهارمین موج یا موج مذهبی است که در سال ۱۹۹۷ نمود یافت در موج چهارم مهم‌ترین شیوه نظامی به کارگرفته شده عملیات انتحاری می‌باشد. به عقیده نگارنده موج پنجم تروریست از ۲۰۱۰ شروع و بایدان موج قلمروخواهی نامید. مهم‌ترین تاکتیک به کارگرفته شده، گروه‌های تروریستی اشغال سرزمین دولت‌های قانونی است که در هیچ کدام از چهار دوره قبل اتفاق نیفتاده است به‌عنوان مثال گروه تروریستی داعش گستره سرزمینی از حومه شهر حلب در سوریه تا شهر کرکوک در عراق ۶۰۰ هزار کیلومتر را در تصرف خود دارد (Mazaheri, 2014: 10). هانتینگتون ایران را از مه‌ترین قدرت‌های منطقه‌ای در جنوب غرب آسیا می‌داند روابط کشورها در این سیستم شدیداً رقابتی است. بنابراین دولت‌ها تلاش می‌کنند تا به هر نحو ممکن با به حداکثر رساندن قدرت و نفوذ خود، امنیت خویش را به حداکثر برسانند. تلاش دولت‌ها برای کسب امنیت ممکن است به تعارض با دیگران منجر شود. کسب قدرت به معنای از دست رفتن قدرت دولت دیگر، و نتیجه مختوم این چنین بازی، تضاد و کشمکش است (MushirZada, 2010, p.130) بسیاری از دولت‌ها به شدت در پی کسب قدرت و رسیدن به جایگاه هژمونیک در نظام بین‌الملل اند و اگر شرایط مناسب باشد، خواستاران هستند تا توزیع قدرت را به نفع خود تغییر دهند (Abdullah Khani, 2009, p.22.25) همچنین ایران یکی از مهم‌ترین کشورهای

جهان به لحاظ استراتژیکی و ژئوپلیتیکی است. (Fuller, Graha, 1995, p.50). ایران به لحاظ وسعت، شکل، مرزها، و وضعیت اقلیمی و بافت اعتقادی جمعیتش یک کشوری منحصر به فرد محسوب می‌شود. پژوهش حاضر در پی پاسخ به این فرضیه‌ها است. ۱- به نظر می‌رسد کشورهای عرب حوزه خلیج فارس از طریق حمایت‌های مالی سیاسی نظامی نقش تسریع کننده‌ای در گسترش تروریسم منطقه‌ای دارند ۲- به نظر می‌رسد توسعه و گسترش تروریسم منطقه‌ای در سه سطح ملی، منطقه‌ای و فرا منطقه‌ای بر امنیت ملی ایران تأثیرگذار است. پژوهش حاضر از طریق مصاحبه مشاهدات نگارنده از برخی از اقدامات گروه‌های تروریستی در جنوب شرق ایران و روش کتابخانه‌ای از جمله مطالعه اسنادی همچون کتب، مقالات رساله‌ها، پایان‌نامه‌ها، مجلات، اینترنت، و نرم‌افزار GIS برای تهیه نقشه‌ها صورت پذیرفته است.

امنیت

نیاز به امنیت و رفتار امنیت جویانه قدیمی‌ترین نیاز آدمی و انگیزه کنش او و از حیاتی‌ترین اهداف اجتماعات انسانی در اشکال مختلف می‌باشد. اگر جامعه مرکب از گروه‌ها و فرقه‌های مرکب از هویت‌های قومی یا مذهبی گوناگون باشد امنیت این گروه‌ها هم می‌تواند مطرح باشد و همین موجب می‌شود تا کنش و واکنش و رقابت میان بازیکنان مختلف حتی پیچیده تر و حل نشدنی تر گردد (Job, 2005, 15). سرشت خاص تهدیدات امنیتی، توسل به تدابیر فوق‌العاده را برای مهار آن‌ها موجود می‌سازد (Buzan, Weaver and Wilde, 2006, 46) امنیت، اصطلاحی است مشعر بر فقدان تهدید بر ارزش‌های نادر (Ali Babaei, 2001, 31). وضعیتی است که در آن ارزش‌هایی که از دید تصمیم سازان برای بقا و بهتر زیستن جامعه حیاتی است، مورد حمایت و تقویت قرار می‌گیرند (roy, 2002, 26).

امنیت ملی

امنیت ملی مجموعه شرایط و امکانات پویایی است که تحقق نیازهای سیاسی اقتصادی اجتماعی و فرهنگی را میسر می‌سازد. مسئله امنیت ملی، مفهومی غربی و عمدتاً آمریکایی است که پس از جنگ جهانی دوم مطرح گردید (Azar 1999, 11 & Aynmavn). همچنین رابرت ماندل امنیت ملی را چنین تعریف می‌کند امنیت ملی شامل تعقیب روانی و مادی ایمنی بوده و اصولاً جزء مسئولیت حکومت‌های ملی است، تا از تهدیدات مستقیم ناشی از خارج، نسبت به بقای رژیم‌ها، نظام شهروندی و شیوه زندگی شهروندان خود ممانعت به عمل آورند (Navidnia, 2005, 56). اگر امنیت را مهم‌ترین کارکرد و خدمت حکومت مدرن به حساب آوریم، امنیت ملی بزرگ‌ترین دغدغه هر نظام سیاسی است که با عناصر ایدئولوژیک و فرهنگی، اجتماعی و نظام پیوند خورده است.

تهدید

هرگونه تجاوز به حق حاکمیت دولت‌ها در اداره امور داخلی و خارجی آن‌ها تهدیدی علیه امنیت ملی محسوب می‌شود. تهدید امنیت ملی عبارت است از تهدیدهایی که اهداف و ارزش‌های حیاتی یک کشور را در معرض خطر قرار داده و احتمال تغییر در اهداف و ارزش‌ها وجود دارد. تهدیدها دارای دو منبع داخلی و خارجی هستند تفکیک تهدیدها به این صورت دشوار است زیرا در عمل بسیاری از تهدیدات ریشه در منابع خارجی دارد (Behzadi 2006, 52). تهدید حاضر حاکمیت و امنیت کشورها تروریسم در سطح ملی و منطقه‌ای و جهانی است. در تروریسم ملی

هدف سیاسی و در چارچوب مرزهای ملی جهت سرنگونی یا تضعیف حاکمیت، اخلال در نظم موجود، استقلال، خود مختاری و.. با حمایت دیگر دولت‌ها می‌باشد. نتایج پژوهش بین‌المللی ایترات نشان می‌دهد فعالیت گروه‌های تروریستی و تروریسم از سال ۱۹۶۸ تاکنون رشد صعودی داشته است از این نظر تروریسم یک مسئله جهانی است و به همه مردم جهان مربوط می‌شود (tucker,1997,p.14-31). دهه ۱۹۸۰ با افتتاح دفتر خدمات مجاهدین (القاعده) در پیشاور توسط عبدالله عزام و بن لادن، آغاز شکل‌گیری آشکار گروه‌های مسلح تروریستی سلفی می‌باشد و امواج فعالیت‌های تروریستی این گروه و سطح خشونت‌های متفاوت آن‌ها در خاورمیانه و شمال آفریقا ادامه دارد (John Mueller and Mark G2014, pp. 9-30). از این نظر این نوع تروریسم منطقه‌ای می‌باشد چون فعالیتش در محدوده جغرافیایی مشخص انجام می‌شود.

یافته‌های تحقیق

۱- بحران سازی (ابعاد حمایتی از تروریست‌ها)

۱-۱- حمایت‌های ایدئولوژیکی

جغرافیا علم مکان‌هاست مکان‌هایی که به وسیله انسان‌ها شکل گرفته و نقش یافته است خانم سمپل معتقد است مکان در قالب‌گیری فعالیت‌های انسانی و طرز تفکر او سهم شایسته‌ای دارد. (1993,208 Shakuie) در واقع باید عنوان نمود مکان‌ها به طور مستقیم و غیرمستقیم در ویژگی‌های روحی و فکری جماعات انسانی اثر می‌گذارد و از ارکان مهم برای فعالیت گروه‌های انسانی می‌باشد. از آغاز قرن بیستم ایدئولوژی به طور وسیع بر انواع و اقسام نظام‌های فکری و فلسفی از جمله مذهب که به نوعی فرد را به موضع‌گیری در برابر مسائل جاری جامعه و محیط وادار می‌نماید دلالت دارد. به نظر کارل مانهایم ایدئولوژی پوششی تصنعی است که عامدانه به قامت طبیعی واقعیات پوشانده می‌شود (Mannheim,1997.p.49). لویی التوسر فیلسوف فرانسوی ایدئولوژی را ملاطی می‌داند که پیوند جامعه را بر عهده دارد (Eccleshall, 1996.p17) به عقیده فردریک واتکینز ایدئولوژی تقریباً از افراط‌گری‌های سیاسی منشأ می‌گیرد. همواره مخالف وضع موجود می‌باشد، به دگرگونی‌های تند و ریشه‌ای می‌اندیشد (Bardat, 1984.p.6) طی ۶۰ سال گذشته بسترسازی‌های لازم توسط عربستان برای گسترش وهابیت صورت گرفته است.. در حال حاضر بستر مناسب برای گسترش تفکرات افراطی واحدهای سیاسی بی‌ثبات، بی‌سوادی، فقر و عقب‌ماندگی اقتصادی و مناطقی که مسلمانان با دولت‌هایشان مشکل دارند می‌باشد چچن، سین کیانگ چین، سومالی، سودان، لیبی و هند، بنگلادش، پاکستان، افغانستان، شمال آفریقا و.. است. دلارهای نفتی به‌عنوان بال پرواز تفکر و ایدئولوژی وهابیت است. ایدئولوژی سلفی طی سه دهه گذشته برهم زدن وضع موجود در جهان اسلام را از طریق: ۱- تأسیس مراکز علمی و فعالیت‌های تبلیغی: مدارس مذهبی نقش غیرقابل‌انکار در گسترش افراط‌گرایی دارند. در سال ۲۰۰۲، تعداد مدارس مذهبی پاکستان ۱۰ هزار باب ۱/۷ میلیون دانش‌آموز و در سال ۲۰۰۶ به بیش از ۱۲۱۵۳ باب مدرسه و ۲۴۲۱۵۹۴ افزایش یافت (Raman, 2006). این مدارس که با کمک مالی عربستان و امارات متحده در پاکستان دایر شده‌اند سعی دارند نوعی رادیکالیسم اسلامی (سنی گرایمی متعصب) را به وجود آورند. (Ludden, 1996,p30). حداد عادل بیان می‌دارد سعودی‌ها در جنوب پاکستان ۲۵۰ میلیون دلار. صرف ساخت مدارس و تشکیلات آموزشی

کرده‌اند و این دانش آموزان را تحویل مدارس دینی وهابی می‌دهند که نتیجه آن داعش و النصره است (Ahmadi, 2015, 162) درکنار مدارس مراکز دانشگاهی و علمی معتبری دایر شده و از کشورهای مختلف دانشجوی پذیرش می‌کنند بر همین اساس حدود ۶۵ مرکز علمی دانشگاهی مهم مربوط به طیف‌های مختلف سلفی وجود دارد که جنوب و جنوب غرب آسیا با ۴۵ مرکز، قاره اروپا و آمریکا ۳، آفریقا ۶ و شبه‌جزیره عربستان با ۱۱ مرکز مهم و بزرگ به ترویج تفکر سلفی گری می‌پردازند. (Banafe, 2015 interview) همچنین طی سالهای ۱۴۱۷ و ۱۴۱۸ ه. ق. وهابیون ۱۸۹۷۹۳ مورد فعالیت تبلیغی در کشورهای بحرین، دبی، فجیره، قطر، پاکستان بیشترین با (۱۶۵۲۹۶ مورد) انگلستان و ۸۱۰۰ مورد فعالیت تبلیغی در عربستان در راستای سلفی گری و خشونت داشته‌اند (Jafare, 2006, 25). یکی از ابعاد عقیدتی بحران سازی در جنوب غرب آسیا و شمال آفریقا نظریه‌سازی می‌باشد مهم‌ترین نظریه‌ای که درگیری مذهبی و رقابت ژئوپلیتیکی مذهبی را به همراه داشت و به رشد و توسعه تروریسم مذهبی و گروه‌های سلفی جهادی کمک نمود، نظریه هلال شیعه است هلال شیعی بیشتر از جانب رهبران عرب از جمله ملک عبدالله پادشاه اردن، برای ضدیت با سیاست جدید ایران در امور عراق مطرح شد. تنها در ایران مذهب شیعه حکومت رسمی دارد و بقیه نقاط به ایران می‌نگرند، گسترش نفوذ ایران در عراق و دیگر مناطق، حساسیت عربستان که بر پایه تعصبات بنیادگرایانه استوار است، بیشتر از دیگران در پی داشته است (Hadeyan, 2006, 6) **قدرت گیری شیعیان در منطقه، منجر به شکل گیری یک بلوک شیعی شده است و دوم، این بلوک شیعی را تهران هدایت خواهد کرد (2006, 94, Vaker)**. فیصل الغایز رئیس مرکز مجلس نمایندگان اردن، در کویت مدعی شد، هلال شیعی ایران در حال تبدیل شدن به ماه کامل است و خواستار اتخاذ مواضع واحد کشورهای عربی در قبال ایران شد (Karimabad e, 2011, :24). بررسی شواهد در منطقه نشان‌دهنده این است که هدف از بیان نمودن تشکیل هلال شیعی، تحریک آمریکا و اعراب بر علیه ایران است، که ایران شیعی دشمن آمریکا بر این هلال سیطره پیدا کرده و منافع آمریکا در منطقه را مورد تهدید قرار می‌دهد تا به جنگ فرقه‌ای و مذهبی دامن زده شود در واقع در تنگنا قراردادن ایران و متحدانش است. سازمان‌ها و نهادهای دینی عربستان از جمله گروه‌هایی هستند که با ارائه نظرات و نیز صدور فتوایشان توانستند بر افکار عمومی و همچنین روند حمایت‌های ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی تأثیر بسیار زیادی داشته باشند. برخی از فقهای وهابی در عربستان فتوایی صادر کردند که از چارچوب عادی در بحران‌ها پا را فراتر رفته است. این فتواها بیانگر موضع‌گیری‌های سیاسی‌اند نه موضع‌گیری دینی؛ زیرا این فتواها پس از موضع‌گیری سران عربستان صادر شدند. مواضع و واکنش‌های مفتی‌های عربستان سعودی به‌عنوان نهادی مرتبط با ساختار قدرت سیاسی، با رویکرد دولت‌مردان این کشور در قبال بحران سوریه، عراق، لبنان، غزه، یمن هماهنگی داشته است **یان ریچارد بیان می‌کند یکی از چیزهای که مانع همزیستی مسالمت‌آمیز بین شیعه و سنی بر شمرده می‌شود وجود فرقه وهابیت و تفکر آن‌هاست (Ibrahim p.53, 2006)** فتاوی مفتی‌های سلفی با توجه به موضوع بحث در چهار بخش قابل دسته‌بندی است که عبارت‌اند از: ۱- فتاوی دشمنی، تکفیر و مجوز قتل و عام شیعیان ۲ - فتاوی مربوط به تخریب آثار اسلامی و هویت شیعه ۳- فتاوی ضد محور مقاومت ۴- فتاوی جهاد نکاح.

۲-حمایت‌های نظامی

حمایت‌های نظامی عربستان در گسترش تروریسم منطقه‌ای را می‌توان به دو بخش حمایت‌های نظامی مستقیم و غیرمستقیم تقسیم نمود که به بررسی آن می‌پردازیم

۲-۱- حمایت‌های نظامی غیرمستقیم عربستان

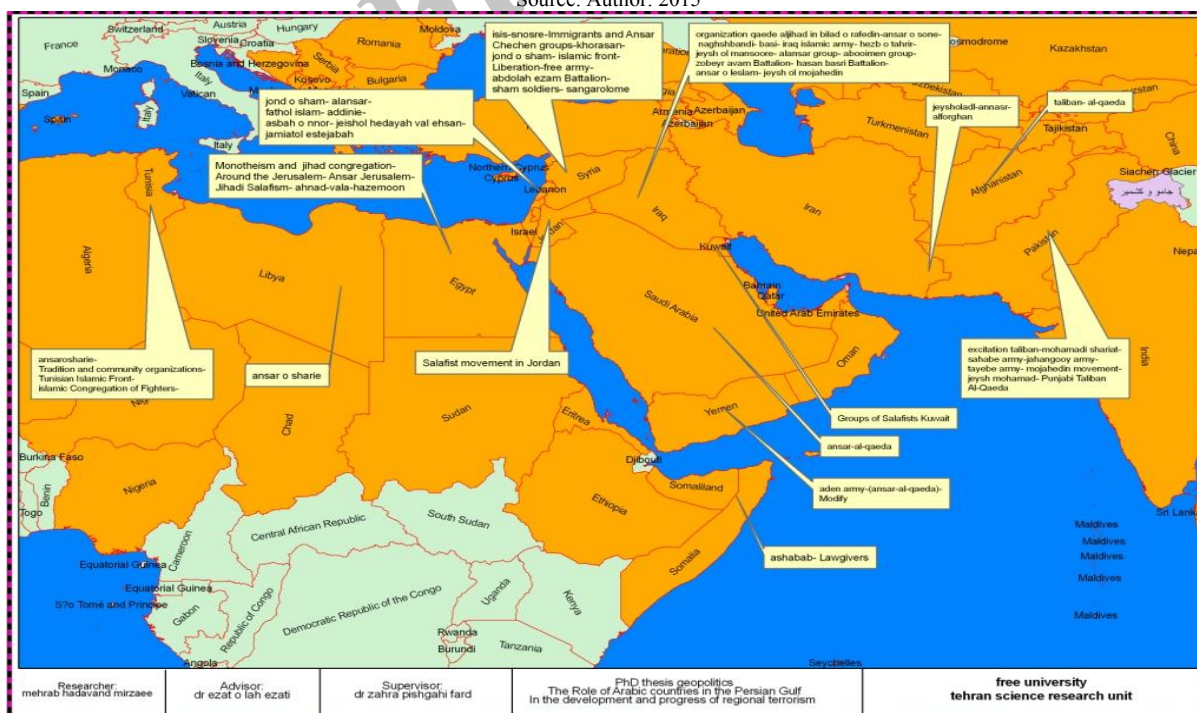
مؤلفه‌های نظامی حمایتی عربستان شامل تشکیل و حمایت از گروه‌های تروریستی، حضور مستقیم اتباع عربستان تهیه مواد شیمیایی (تروریسم شیمیایی) حمایت‌های تسلیحاتی و لجستیکی از گروه‌های تروریستی و حمله نظامی مستقیم می‌باشد که به بررسی این مؤلفه‌ها می‌پردازیم دهه ۱۹۸۰ را باید آغاز شکل‌گیری آشکار گروه‌های مسلح تروریستی اسلامی نامید، افزایش تنش‌های فرقه‌ای استارت خورد و رقابت دو کشور ایران و عربستان هم شدت یافت. در این دوره دو اتفاق مهم افتاد تشکیل گروه‌هایی مانند سپاه صحابه که واکنشی بود به تشکیل فقه جعفری در محیط درونی پاکستان و برای مقابله با شیعیان و نفوذ ایران (Abou Zahab, 2002). همچنین تشکیل القاعده برای جهاد برعلیه شوروی با افتتاح دفتر خدمات مجاهدین (القاعده) در پیشاور توسط عبدالله عزام و بن لادن طرح جمع‌آوری زنبورهای عسل پراکنده زده شد. افغانستان بهترین و مناسب‌ترین زمان برای گسترش و پیوند بین سلفی‌ها از سه طیف فکری اخوانی، دیوبندی و وهابی بود. (Bagbane 2015) تشکیل گروه‌های جهادی مانند القاعده و آزادسازی افغانستان از دست اشغالگران شوروی در دوران جنگ سرد هدف غربی‌ها بود و هزینه آن را غربی‌ها باید می‌پرداختند اما این کار به یک پروژه برای سعودی‌ها و جهاد در افغانستان به یک استراتژی سیاسی جهت فرار از دست وهابیون تندرو در داخل و تهدیدات نرم ایران تبدیل گردید. سیر صعودی تشکیل و سازمان‌دهی گروه‌های سلفی جهادی از سال ۲۰۱۰ به بعد است زیرا همه گروه‌های سلفی جهادی در جنوب غرب آسیا، شمال افریقا مانند انصار الشریعه لیبی و تونس و شبکه محمد جمال و داعش، النصره و... در این فاصله زمانی تشکیل و فعال شدند (Hegghammer, 2008, p36-48). رهبران و تصمیم‌گیرندگان بیشتر گروه‌های تروریستی مانند داعش، النصره و... عمدتاً سعودی الاصل هستند. حضور اتباع کشورهای عربی به ویژه عربستان به صورت به حضور مستقیم افسران نظامی و اطلاعاتی، حضور شهروندان نام برد به طوری که دوازده هزار نفر از اتباع عربستان جزء گروه‌های تروریستی در سوریه هستند که از این تعداد ۳۸۷۲ نفر به هلاکت رسیده و ۲۶۸۹ نفر دیگر مفقود شده‌اند (Mortzavi, 2014 interview)، حضور شهروندان زن این کشور در بین تروریست‌ها به سه شکل ۱- حضور جهت عملیات انتحاری ۲- جهاد نکاح ۳- فعالیت آن‌ها برای جذب زنان و دختران، در گروه‌های تروریستی از جمله داعش به گسترش تروریسم کمک کرده است. با شروع بحران سوریه و به منظور افزایش فشارهای سیاسی و ایجاد بهانه برای مداخله محور غربی در سوریه با مجوز سازمان ملل، در زمان ریاست بندر بن سلطان بر سرویس اطلاعاتی عربستان او توانست با کمک عوامل خود مانند زهران علوش و کمک سازمان اطلاعات ترکیه (میت) ۵۰۰ کیلو گاز سارین و سیانور را از کشورهای حوزه قفقاز و اروپای شرقی خریداری و جهت استفاده تروریست‌ها به سوریه منتقل گردید. تمام هزینه این خرید توسط سرویس اطلاعاتی عربستان پرداخت شد. از مواد شیمیایی در خان العسل در فروردین ۱۳۹۲ برعلیه نیروهای دولتی و مردمی سوریه استفاده شد (Abdollahian, 2013: 203). همچنین

حمایت‌های تسلیحاتی و لجستیکی عربستان از گروه‌های تروریستی از جمله اقدامات نظامی غیرمستقیم این کشور در حمایت از گروه‌های تندرو سلفی در گسترش تروریسم منطقه‌ای بوده است. این کشور تسلیحات نظامی پیشرفته‌ای را طی سالهای ۲۰۱۲ تا ۲۰۱۵ اعم از اسلحه‌های سبک انفرادی، سنگین، موشک و مهمات مورد نیاز گروه‌های تروریستی فعال در سوریه، عراق، لیبی خریداری و به آنها تحویل داده است (Al Arab yah April 10, 2012) به طوری که روزنامه دیلی تلگراف در ماه مارس ۲۰۱۳ فاش ساخت که با مدیریت آمریکا و هزینه عربستان، تنها طی حدود چهار ماه، سه هزار تن اسلحه متعلق به یوگسلاوی سابق از طریق ۷۵ پرواز از مسیر زاگرب به فرودگاهی در ترکیه و اردن برای شورشیان مسلح در سوریه فرستاده شده است (www.telegraph.co.uk). در خصوص حمایت‌های لجستیکی نیز باید عنوان نمود این کشور در سوریه و عراق خریدهای زیادی برای گروه‌های تروریستی داشته است عربستان طی یک مورد ۲۲۵۰۰ دستگاه خودروی تویوتا، از ژاپن خریداری و در اختیار تروریست قرار داده است (www.asriran.com). نیروهای امنیتی عراق ۱۰۰ خودروی پیک آپ را که پلاک‌های عربستانی داشتند در نزدیکی مرزهای عراق و سوریه در نینوا منهدم کردند (game gm onlin, 2014).

جدول شماره (۱) مهم‌ترین گروه‌های تروریستی اسلامی مورد حمایت محور غربی عربی در قاره آسیا

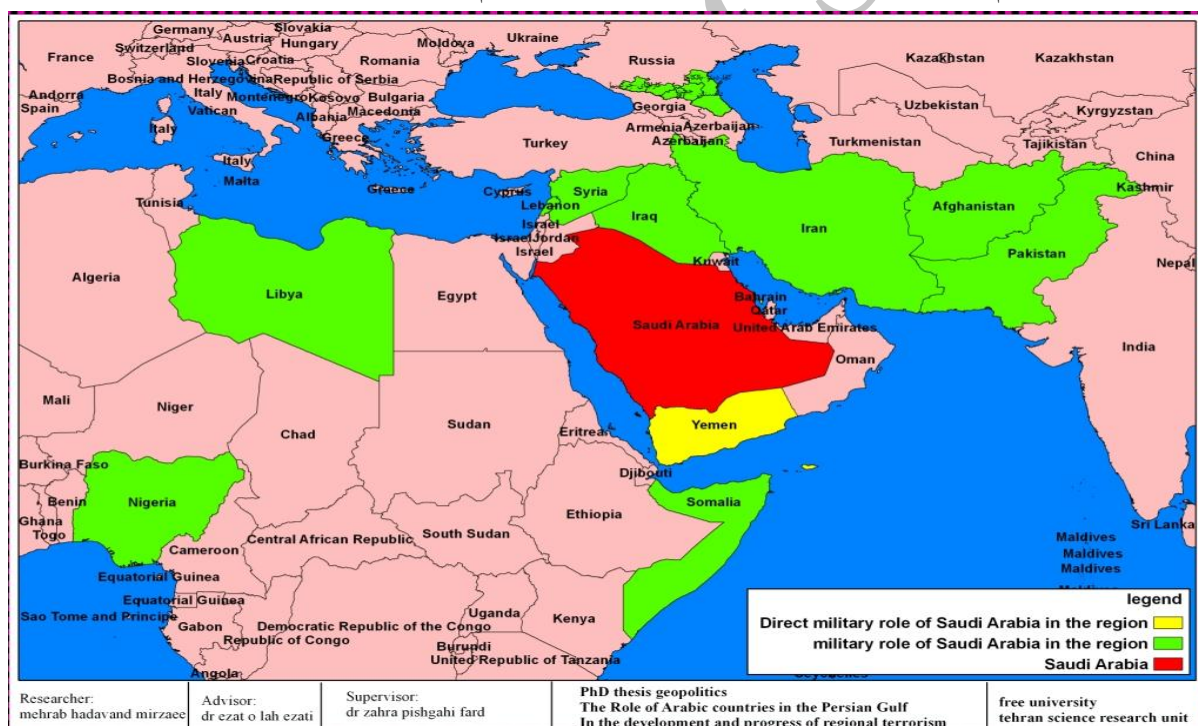
ردیف	گروه‌ها و طیف‌ها	جغرافیای حضور
۱	القاعده، تحریک طالبان پاکستان، سپاه صحابه، لشکر جهنگوی، لشکر طیبه، حرکت المجاهدین، شریعت محمدی، حرکت الجهاد اسلامی، جیش محمد	جنوب آسیا، افغانستان، آسیای مرکزی
۲	طالبان	افغانستان
۴	گروه‌های داعش، جبهه النصره، گروه‌های چچنی گروه خراسان، جند الشام، جیش الاسلام، جبهه اسلامی سوریه، گردان‌های عبدالله عزام، جبهه اسلامی آزادی‌بخش سوریه، ارتش آزاد سوریه احرار شام (در سوریه) و داعش، سازمان قاعده، ارتش انصار السنه، مجلس شورای مجاهدین، گردان زبیر بن عوام، گروه انصارالاسلام، در (عراق)، جند الشام، گروه الانصار، فتح الاسلام، در لبنان) القاعده در شبه جزیره عربستان، گروه الفرقان، گروه جندالله، جیش العدل، سپاه صحابه، پژاک، خلق عرب الاحواز، التحریر الاهواز(مبعاد، حرکه التحریر الوطني الاهواز و.. در ایران	جنوب غرب آسیا

Source: Author: 2015

نقشه شماره (۱) گروه‌های تروریستی مورد حمایت عربستان در منطقه جنوب غرب آسیا و شمال افریقا Source: Author: 2015

سپر جزیره شامل ۲۰۰۰ نفر از نظامیان عربستان و امارات متحده عربی با عبور از پل ملک فهد که خاک عربستان را به بحرین وصل می‌کند، وارد خاک این کشور شده و به سرکوب شیعیان بحرین پرداختند. همچنین هیلاری کلینتون وزیر امور خارجه آمریکا در پی مداخله نظامی نیروهای شورای همکاری خلیج فارس در بحرین بیان می‌کند بحرین از این حق حاکمیتی خویش برخوردار است که طب توافقی‌های دفاعی و امنیتی از نیروهای شورای همکاری خلیج فارس دعوت کند وارد سرزمین شوند. (Katzman 2011, 9). مداخله نظامی مستقیم نظامی دیگر در یمن اتفاق افتاد، این کشور در ۲۵ مارس ۲۰۱۵ میلادی برابر ۶ فروردین ۱۳۹۴ با محاصره دریایی و حمله هوایی به کشور یمن و بر علیه نیروهای انصارالله و نیروهای هم‌پیمانان با کمک کشورهای ائتلاف با نام عملیات طوفان قاطعیت (CNN, 2015) به یمن تجاوز نمود. همچنین طی چند سال گذشته کشورهای عربی و عربستان در برابر تجاوز رژیم صهیونیستی به لبنان، فلسطین و سوریه سکوت نمودند به طوری که نتایهو به صورت ضمنی به حمایت دولت‌های عربی از این رژیم، این رابطه پنهان را گنج استراتژیک بر شمرد. (Safa Taj, 2014, 36). و این کار در واقع حمایت از تروریسم دولتی (صهیونیسم)، همان‌طور که در نقشه شماره ۳ مشخص گردیده عربستان در دو کشور یمن و بحرین (زرد) مداخله مستقیم و در بقیه کشورها (رنگ سبز) مداخله غیرمستقیم داشته است.

نقشه شماره (۳) مداخلات نظامی مستقیم و غیرمستقیم عربستان در منطقه

Source: Author, 2015

۳-حمایت‌های مالی

۳-۱-کمک‌های دولتی

حمایت‌های مالی عربستان از تروریسم در سه سطح انجام می‌شود حمایت‌های دولتی، افراد متمول و ثروتمند، مؤسسات و نهادهای خیریه‌ای، تعدادی از افراد متمول که از موقعیت اجتماعی مناسبی در کشورهای عربی برخوردار هستند یکی از مهم‌ترین بخش‌های حمایتی عربستان از گروه‌های تروریستی، کمک‌های مالی این کشور به آنهاست.

مقامات این کشور طرح گسترده‌ای را برای جمع‌آوری کمک‌های مالی در راستای حمایت از گروه‌های تکفیری به راه انداختند. کشور عربستان سعودی با پول‌های هنگفتی که از راه فروش حدود ۱۱ میلیون بشکه نفت در روز به دست می‌آورد، به محلی برای جمع‌آوری سرمایه لازم جهت آموزش و رشد گروه‌های سلفی تبدیل شده است و به تروریسم مذهبی دامن می‌زند (Algar, 2008, p13-14) بنابراین به برخی از این حمایت‌ها اشاره می‌شود. در بین کمک‌های مالی عربستان به کشورها در راستای کمک به گسترش تروریسم مصر با دریافت ۹۰ میلیارد دلار به الازهر و شورای نظامی بیشترین و یمن ۵۱ میلیارد، اردن با ۱۱ میلیارد، افغانستان ۶/۵ میلیارد و پاکستان با یک میلیارد و هفتصد و پنجاه میلیون دلار در منابع آشکار شده بیشترین هزینه را برای عربستان داشته‌اند. هرچند آمار و مبالغ ارائه شده همه کمک‌های مالی این کشور نمی‌باشد و با شروع بحران در عراق و سوریه رقم‌های مالی زیادی به تروریست‌ها کمک شده است اما آمار ارائه شده بر اساس رقم‌هایی است که به طور روشن به کشورهای مذکور در منابع مختلف اشاره شده است. همچنین تعداد ۱۰۱ نفر از افراد متمول که اسامی آن‌ها منتشر شده به گروه‌های تروریستی مانند القاعده، داعش، النصره و.. کمک مالی می‌کرده‌اند که از این تعداد ۳۷ نفر تبعه عربستان، ۹ نفر کویت، ۸ نفر قطر، ۲ نفر بحرین، ۳ نفر یمن، ۸ نفر الجزایر، ۱۰ نفر پاکستان، ۶ نفر سنگال، ۲ نفر نیجریه، ۶ نفر مغرب، ۴ نفر اریتره، ۲ نفر مصر، سومالی، کنیا، بنگلادش، سودان بوده‌اند (wanacenter.ir) جمع‌آوری زکات از شهروندان توسط مؤسسات خیریه‌ای مهم از دیگر ابزارهای حمایت مالی از تروریسم به حساب می‌آید. میزان زکات و صدقات در عربستان سعودی در مجموع به حدود ۳ تا ۵ میلیارد دلار می‌رسد که ۱۰ تا ۲۰ درصد آن به خارج از کشور ارسال می‌شود (Greenberg, 2002, p.7). در این زمینه سازمان بین‌المللی امداد اسلامی، سازمان‌های جهانی رفاه اسلامی، مجمع جهانی جوانان اسلامی، کمیته مجمع جهانی عربستان، سازمان بشردوستانه الوفاء، بنیاد موفق، بنیاد اسلامی الحرمین در عربستان از جمله مؤسساتی بوده‌اند که به گروه‌های تروریستی کمک مالی نموده‌اند. (نپلونی 2005, 173). (Nplvny). مهم‌ترین راه‌های انتقال پول‌های جمع‌آوری شده به گروه‌های تروریستی مانند القاعده، داعش و.. از طریق سیستم بانکی مانند بانک‌های البرکات، التقوی، الرجعی تجاری ملی و بانک عرب (Arenfeld, 2005, p50) و سیستم غیر رسمی انتقال پول یعنی حواله می‌باشد که بدون این که جایی ثبت شود به کشورهای مختلف ارسال می‌گردد. یکی از بانک‌های جهانی تخمین می‌زند که بیش از ۳۰۰ میلیارد دلار (A Charya 2009 pvs)، در سراسر جهان از طریق سیستم حواله منتقل می‌شود.

جدول شماره (۲) کمک‌های مالی عربستان به گسترش تروریسم منطقه‌ای

نام کشور	دریافت‌کننده	مبلغ	منبع
سوریه	گروه‌های سوری	۵.۳ میلیون دلار (ملک عبدالله ۲-۲.۶)	پایگاه خبری تحلیلی داهی ۹۱/۵/۶-۲-۲۰۱۳- Cusick2013-۳- . (Nakamura, 2013)
عراق، ۲۰۱۳	۱-معاون ریس جمهور عراق ۲-داعش	۱- ۵۷۵ میلیون دلار ۲-۱۵۰ میلیون دلار	۱-سایت جوان آنلاین، ۹۴/۴/۲۰- http://tajik.trib.ir-2
اردن	دولت اردن همسو با عربستان در تحولات سوریه	۱۱ میلیارد دلار از بدهی‌های این کشور بخشیده شود.	پرتال خبری ممتاز نیوز www.momtaznews.com
مصر	۱-الازهر ۲- شورای نظامی مصر	۸۶ میلیارد دلار ۲- ۴ میلیارد دلار	۱-موسوی و تلپایی ۹۱ فصلنامه سیاسی دانشگاه آزاد شهرضا شماره ۱۱-۲- irinn.ir/news
اندونزی	گروه‌های جهادی	۷۰۰ میلیون دلار	Thalib, 2001, 15

www.basirat.ir/fa/news-2(Kamrava, 2011.552)-1	۱- یک میلیارد دلار ۲- ۵۰ میلیارد هزینه ۹ ماه جنگ	۱- دولت صالح ۲- هزینه جنگ	یمن
Ahmed Rashid 2000,198-2- مرکز مطالعات فرهنگی بین‌المللی ۱۹۹۴-۳ و ۴- همان منبع ۵- دی سایت تاریخ نشر: ۷ فوریه ۲۰۱۵-۶- قره گوزلو ۸۶	۱- مبلغ ۴ میلیارد دلار ۲- دو میلیارد دلار ۳- ۱۵۰ میلیون دلار ۴- ۷۰ میلیون دلار- ۵- طالبان هر ماه ۲۰ تا ۲۵ میلیون دلار- ۶- ۱۰ میلیون دلار	۱- مجاهدین برعلیه شوروی ۲- حکمتیار(مخالف ایران ۱۹۹۲-۹۴-۳- ربانی - مسعود ۱۹۹۳ - ۱۹۹۴-۴- طالبان ۵- طالبان ۶- ملا عمر	افغانستان
شبکه ماهواره‌ای تمدن دسامبر ۲۰۱۵-۲- سایت حداد عادل	۱/۵ میلیارد دلار ۲- ۲۵۰ میلیون دلار	۱- دولت پاکستان(حمایت از سعودی در سوریه ۲- گروه‌های تروریستی	پاکستان

Source: Research findings

۴- حمایت‌های رسانه‌ای

یکی از ابزار بسیار مؤثر برای تبلیغ و اطلاع‌رسانی ابزار رسانه است اهمیت این ابزار بیش‌ازپیش برای ما محرز و آشکار می‌شود، جنگ رسانه‌ای یکی از برجسته‌ترین جنبه‌هایی است که هنگام تحمیل جنگ نرم علیه یک کشور از سوی دشمنان و رقبای آن مورد استفاده قرار می‌گیرد. مهم‌ترین ابزار حمایتی رسانه‌ای جهت گسترش خشونت و تروریسم توسط کشورهای عربی عبارت‌اند از مطبوعات و خبرگزاری‌ها، سایت‌های اینترنتی و شبکه‌های ماهواره‌ای دیداری و شنیداری و.. در حال حاضر عربستان با داشتن ۱۰۰ شبکه ماهواره‌ای سالانه ۱۰ میلیارد دلار برای گسترش تروریسم هزینه می‌کند برجسته‌سازی جریان‌های قوم‌گرایانه و اختلافات مذهبی و حمایت از آن‌ها با درجات متفاوت تعارض با جمهوری اسلامی ایران، شیعیان در عراق، سوریه، حزب‌الله، حماس، انصارالله در یمن، و دیگری ارائه تحلیل‌های دوگانه خبرها از اقدامات آن‌ها می‌باشد در کناران صدها مطبوعات و خبرگزاری در داخل و خارج از این کشورها مانند الجزیره، الرياض، المدینه المنوره، عکاظ، الیوم، البلاد، الشرق الاوسط، الحیات، المجله، المستقبل و خبرگزاری‌های وکاله الانباء السعودیه، خبر گذاری اسلامی و سایت‌های اینترنتی فراوانی در سراسر جهان راه‌اندازی شده که به تبلیغ وهابی‌گری و خشونت می‌پردازند به‌عنوان مثال در سال ۱۹۹۸ تنها ۱۲ پایگاه اینترنتی و این تعداد در سال ۲۰۰۵ به ۴۸۰۰ و ۲۰۱۴ به ۵۰۰۰ سایت افزایش یافت. همچنین حسینی قزوینی به نقل از آیت‌الله جعفر سبحانی می‌گوید: بر اساس جدیدترین آمار چهل هزار سایت وهابی مشغول فعالیت علیه شیعه هستند Qazvini (2006: 45).

۵- حمایت‌های سیاسی عربستان

سطح مداخله سیاسی عربستان سعودی در مسائل خاورمیانه و شمال آفریقا به نحوی است تا برآیند تحولات منطقه را به کنترل خود درآورد و حمایت‌های سیاسی عربستان را می‌توان در چهار سطح مورد بررسی قرار داد. تصمیماتی که در سطح ملی تصمیم‌گیری می‌شوند و هرجایی که لازم باشد اجرایی می‌گردند. دوم تصمیماتی که در سطح شورای همکاری خلیج فارس بررسی و تصمیم‌گیری می‌شوند، سومین مرحله تصمیماتی که در اتحادیه عرب مطرح و سپس از طریق این اتحادیه اجرایی می‌شود و چهارمین سطح در سازمان ملل می‌باشد. در خصوص حوادث به وجود آمده در منطقه اعم از بیداری اسلامی و حوادث تروریستی این کشور در قبال تحولات بحرین و یمن اقدام به لشکرکشی نظامی در چارچوب نیروهای نظامی شورای همکاری خلیج فارس نمود و در سوریه عربستان برای اینکه بتواند فشار بیشتری را به دولت سوریه وارد کند در تاریخ ۶ اوت ۲۰۱۱ بیانیه‌ای را در شورای همکاری خلیج فارس تصویب کرد که طی آن از دولت سوریه خواسته شده بود تا به کشتار مردم سوریه پایان دهد (Al-Arabiya, 2011). در سطح

اتحادیه عرب دو کشور عربستان و قطر با هم اقدام نمودند و اتحادیه عرب در تاریخ ۲۷ نوامبر ۲۰۱۱ در اقدامی هماهنگ، دولت سوریه را توسط ۱۹ کشور عرب، مورد تحریم مالی و بانکی قرارداد که باعث کاهش ارزش پول سوریه شد. در اتحادیه عرب مسئله نیروهای حافظ صلح مشترک کشورهای عرب و سازمان ملل را برای اعزام به سوریه مطرح نمود (Harriet, 2012:12) اما در سطح بین‌المللی علی‌رغم حمایت محور غربی از بعضی سیاست‌های آن‌ها که با منافع غربی‌ها هم‌پوشانی دارد مسائل به دلخواه آن‌ها پیش نمی‌رود مانند طرح حمله به سوریه در جلسه ۴ فوریه ۲۰۱۲ شورای امنیت توسط چین و روسیه و تو گردید

۶- بحران سازی در منطقه

دیوید راپوپورت چهار موج تروریسم مدرن را در خصوص گونه شناسی تاریخی تروریسم بین‌المللی ارائه کرده است (Rapoport 2004, pp. 46-73) او معتقد است اولین موج که به موج آنارشیستی معروف است در دهه ۱۸۸۰ توسط بازیگران غیردولتی اتفاق افتاد و به مدت چهل سال ادامه پیدا کرد. تاکتیک قالب گروه‌های تروریستی در این موج، قتل یا ترور شخصی بود موج دوم، موج ضد استعماری یا تروریسم قومی است که در دهه ۱۹۲۰ شروع، و در دهه ۱۹۶۰ رو به افول نهاد. در این دوره تاکتیک گروه‌های تروریستی حمله به اهداف نظامی بوده است. موج سوم موج مارکسیستی یا چپ است که در اواخر دهه ۱۹۶۰ شروع و تا دهه ۱۹۹۰ با شدت ادامه داشت. تاکتیک گروه‌های تروریستی هواپیماربایی، آدم‌ربایی یا گروگان‌گیری بوده است به طوری که در سه دهه اول این موج بیش از هفتصد مورد هواپیماربایی رخ داد. چهارمین موج یا موج مذهبی است که در سال ۱۹۹۷ نمود یافت در موج چهارم مهم‌ترین شیوه نظامی به کارگرفته شده عملیات انتحاری می‌باشد. به عقیده نگارنده موج پنجم تروریست از ۲۰۱۰ شروع و بایدان موج قلمروخواهی تروریست‌ها نامید. مهم‌ترین تاکتیک به کارگرفته شده، گروه‌های تروریستی اشغال سرزمین دولت‌های قانونی است (Hadavand mirzaye.2015.30) عربستان برای اجرای نقشه محور غربی به رهبری امریکا جهت اجرای نقشه ژئوپلیتیکی و جابجایی قدرت سه چیز را مدنظر قرار دادند تغییر در تعداد بازیگران، فرمول بازی و صحنه بازی، زمانی که بازیگران و فرمول بازی عوض شود نقشه ژئوپلیتیکی هم عوض می‌شود (Ezzati, 2012.25) آن‌ها فرمول بازی در جنوب غرب آسیا و شمال افریقا را تروریسم قرار داده‌اند و به طور آشکار از تروریسم حمایت می‌کنند. شروع دومینوی بیداری اسلامی در تونس که با خودسوزی جوانی تونس در دسامبر ۲۰۱۰ آغاز و در پی آن مردم تونس به خیابان‌ها ریخته و اعتراضات خود را بر علیه دیکتاتور حاکم شروع کردند (4: Hounshell, 201) پس از موفقیت انقلاب در تونس، موجی از ناآرامی‌ها در جهان اسلام آغاز شد پس از آن به مصر، یمن، لیبی و بحرین، عربستان و.. رسید و سپس الهام‌بخش اتباع عربستان سعودی در اعتراض به رژیم حاکم شد. روزنامه نیویورک تایمز می‌نویسد پادشاهی آل سعود همه توانمندی‌های مالی و دیپلماتیک خود را برای سرکوب حرکت‌های مردمی و جلوگیری از سرنگونی حکومت‌های پادشاهی در کشورهای عربی منطقه به کار گرفته است. سطح مداخله عربستان سعودی در طغیان‌ها در خاورمیانه خارق‌العاده است عربستان سعودی در تلاش است تا برآیند تحولات منطقه را در کنترل خود داشته باشد و سپری در جهت حفاظت از سایر پادشاهی‌های منطقه از چنگ قیام‌های مردمی ایجاد نماید، به طوری که عربستان سعودی در مصر ۴ میلیارد دلار برای کمک به شورای حاکم نظامی ارسال نمود. دست آخر که موفق به مهار انقلاب‌ها نشدند از ابزار تروریست و گروه‌های تروریستی و خشونت و کودتای

ارتش استفاده نمودند. ورود عربستان به تحولات سوریه به بیانیه ملک عبدالله در ۷ اوت ۲۰۱۲ برمی‌گردد او از سوریه می‌خواهد که ضمن بازگشت عقلانیت به حوزه تصمیم‌گیری، به کشتار مردم پایان دهد. در این بیانیه اصلاحاتی نیز به بشار اسد پیشنهاد شده، عربستان را در جایگاه اولین کشور عرب قرار می‌دهد که به صراحت و روشن از دولت اسد انتقاد می‌کند (Nakamura, 2013: 9) آنچه عربستان را به این مسیر هدایت می‌کرد دور کردن بحران از محیط داخلی خود و نجات هم‌پیمانانش از بیداری اسلامی بود. شروع اعتراضات در سوریه فرصت مناسب را برای عربستان و غربی‌ها که از بیداری اسلامی منافع خود را در خطر می‌دیدند فراهم ساخت. هم‌زمان علمای دینی عربستان نیز در نماز جمعه ۶ مه ۲۰۱۱ به امامت محمد العریفی که یکی از سرشناس‌ترین علمای مذهبی در جهان اهل سنت است، اسد را دیکتاتور خواند و به خاطر سرکوب مردم سوریه به شدت از او انتقاد کرد. از آنجایی که او در میان گروه‌های مختلف وهابی در کشورهای دیگر نفوذ زیادی دارد سرآغازی بر تحریک گروه‌های افراطی برای ورود به سوریه و مبارزه با دولت اسد گردید. از طرف دیگر این خطبه باز شدن باب فتوایی شد که تعدادی از علمای مذهبی عربستان را به سمت صدور فتوای جهاد در سوریه پیش برد اما آنچه برای عربستان اهمیت داشت انحراف افکار عمومی داخلی نسبت به تحولات بیداری اسلامی بود در ادامه عربستان برای اینکه بتواند فشار بیشتری را به دولت سوریه وارد کند در تاریخ ۶ اوت ۲۰۱۱ بیانیه‌ای را در شورای همکاری خلیج فارس تصویب کرد که طی آن از دولت سوریه خواسته شده بود تا به کشتار مردم سوریه پایان دهد (Al-Arabiya, 2011) زمانی که موفق نشدند به صورت مسالمت‌آمیز اسد را از قدرت کنار بگذارند با سازمان‌دهی گروه‌های تروریستی سوریه را به سمت درگیری یک جنگ تمام‌عیار سوق دادند. بنابراین سیاست‌های کشورهای عربستان در رفتارهای غیر حمایتی و غیر مشارکتی گروه‌های سنی عراق، نقشی تعیین‌کننده داشته است. (Asade, 2008: 27) اگرچه بعداً به حمایت از مشارکت آن‌ها در حکومت پرداخت بر همین اساس رشد و توسعه گروه‌های تروریستی و فعالیت آن‌ها در مناطق سنی نشین و سپس همراهی بسیاری از ساکنان این مناطق با گروه‌های تروریستی مانند القاعده و داعش در سقوط و اشغال مناطق مذکور توسط داعش قابل مشاهده است. دولت یمن به‌عنوان یکی از ارکان حفظ وضع موجود در شبه جزیره عربستان، به حمایت دولت‌هایی چون عربستان وابسته بود و عربستان تلاش داشت یک نفر از وابستگان به خود و غرب یعنی منصور هادی را روی کار آورد. زمانی که انصارالله و کمیته‌های مردمی بر بیشتر یمن سیطره یافتند عربستان که تلاش‌هایش را بی‌فایده می‌دید سعی نمود از طریق سازمان ملل و شورای امنیت، یمن را تحت بند هفتم منشور سازمان ملل قرار دهد. اما موفق نشد و آخرین حربه و امید عربستان در یمن متوسل شدن به حمله نظامی بود در ۲۵ مارس ۲۰۱۵ میلادی برابر ۶ فروردین ۱۳۹۴ با عملیات طوفان قاطعیت عملی گردید (CNN. 26 March 2015). بر اساس نظریه مک کله لند که نظام بین‌الملل را به دو مجموعه بحران‌ساز و بحران زدا تقسیم می‌کند به حوادث تروریستی که از ۲۰۱۱ توسط عربستان و کشورهای عربی دیگر باعث ایجاد بحران شده را مورد بررسی قرار می‌دهیم با بررسی پارامترهای جدول شماره (۳) جمع کل شدت بحران در عراق ۷/۹۸ در رتبه اول، سوریه با ۷/۸۹ در رتبه دوم و یمن با ۶/۸۴ در رتبه سوم در از بحران تروریستی را دارا می‌باشد در هر سه بحران امریکا به‌عنوان تنها ابر قدرت بوده و فقط در عراق دخالت نظامی مستقیم داشته و در سوریه و یمن سطح مداخلاتش غیرمستقیم بوده است.

جدول شماره ۳: امتیاز عناصر کلی شدت بحران تروریستی در سوریه، عراق، یمن

بحران	تعداد بازیگران دولتی	مداخله ابرقدرت‌ها	اهمیت ژئواستراتژیک	عدم تجانس موضوعات	مسائل و خشونت	جمع کل شدت
سوریه	۶	۳	۵	۴	۴	۷/۸۹
عراق	۶	۵	۵	۴	۳	۷/۹۸
یمن	۳	۳	۵	۴	۴	۶/۸۴

Source: Research findings

۷- تأثیر بر امنیت ملی ایران

گسترش تروریسم منطقه‌ای در سه سطح ملی، منطقه‌ای، و بین‌المللی بر امنیت ملی ایران تأثیر گذاشته است که در دراز مدت می‌تواند اثرات تأثیرگذاری را افزایش دهد بنابراین تأثیرات سه سطح عبارت‌اند از (الف) **تهدیدات در سطح ملی**: مهم‌ترین تهدیدات از طرف گروه‌های تروریستی عبارت‌اند از: ۱- تشکیل گروه‌های تروریستی با هویت ایرانی (نقشه شماره ۳) مانند النصر، جندالله، جیش العدل، پژاک، خلق عرب الاحوازی، میعاد ۲- پدیده اشراک سیاسی مذهبی در مناطق شرقی ۳- اقدامات نظامی گروه‌های تروریستی در استان‌های مرزی مانند سیستان و بلوچستان، کردستان و خوزستان شامل حمله به پاسگاه‌های مرزی، انتقال عملیات‌های تروریستی به داخل نقاط روستایی و شهری استان‌های مرزی در قالب عملیات‌های انتحاری، بمب‌گذاری گروگان‌گیری و آدم‌ربایی، ترور ۳- ارتباط و وابستگی به بیگانگان منطقه‌ای و فرا منطقه‌ای ۴- بحران هیدروپلیتیک دریاچه هامون ۵- ترانزیت و پخش مواد مخدر تأثیرگذار است.

(ب) تأثیرات تروریسم در سطح منطقه بر امنیت ملی ایران

به طور کلی این نگرانی اساسی وجود دارد که تحركات قومی مذهبی توسط گروه‌های تروریستی مانند طالبان، القاعده، جماعت اسلامی، سپاه صحابه، پ.ک.ک، النصره، داعش و.. حمایت‌های محور غربی عربی در سطح منطقه از آن‌ها، در موارد ذیل بر امنیت ملی کشورمان تأثیر بگذارد که این موارد عبارت‌اند از: ۱- الگوپذیری از گروه‌های تروریستی ایرانی از مانند طالبان، پ.ک.ک داعش، النصره ۲- پاک‌سازی مذهبی (در سطح منطقه) مانند حوادث مزار شریف، منطقه پاراچنار و اسپایکر ۳- خشونت‌های قومی ۴- کشت و ترانزیت مواد مخدر ۵- مهاجرت اتباع بیگانه به ایران ۶- به خطر افتادن سرمایه‌گذاری‌های اقتصادی ایران در کشورهای منطقه مانند سوریه و عراق و.. ۷- حضور نیروهای فرا منطقه‌ای در منطقه به بهانه مبارزه با تروریسم ۸- همسویی با منافع آمریکا ۹- تنوع‌بخشی به سیستم امنیتی و افزایش رقابت‌های منطقه‌ای ۱۰- شیعه‌هراسی ۱۱- ایران‌هراسی

(ج) تهدید امنیت ملی ایران در سطح بین‌المللی

مهم‌ترین تهدیدات امنیت ملی ایران را باید در اسلام‌هراسی^۱ و اسلام‌ستیزی^۲ که از سوی غرب با همدستی کشورهای عربی و با ابزار گروه‌های تروریستی سلفی جهادی انجام می‌شود، دانست.

1- Islam Phobid
2 Anti-Islam

نتیجه‌گیری

حمایت‌های مالی، نظامی، سیاسی، رسانه‌ای عربستان از تروریسم منطقه‌ای باعث گسترش و پیشروی آن در جنوب غرب و شمال آفریقا شده است. رویکرد نظامی امنیتی عربستان در مقابل جبهه مقاومت بر اساس نظریه هلال شیعہ که از سال ۲۰۰۶ تبیین شده، در راستای گسترش تضادهای مذهبی و قومیتی در منطقه دنبال می‌گردد. علت بهره‌گیری از چنین راهبردی می‌تواند برای عربستان و حتی دیگر کشورهای عرب به منزله گذار از بحران مشروعیت در ساختار سیاسی و امنیتی این کشورها باشد. آنچه که دولت سعودی و حامیان منطقه‌ای و فرا منطقه آیش را در جنوب و جنوب غرب آسیا-شمال آفریقا نگران کرده، نفوذ سیاسی-مذهبی (قدرت نرم) ایران به‌عنوان ام‌القرای جهان تشیع است. کشورهای عربی به‌ویژه عربستان سعودی با حمایت‌های عقیدتی (تبلیغ و ترویج وهابیت و سلفی‌گری)، مالی، سیاسی و نظامی و رسانه‌ای از گروه‌های تروریستی در جنوب، جنوب غرب و آفریقا را سلفی‌ها تشکیل می‌دهند، یا از آن‌ها تأثیر پذیرفته‌اند در دستور کار خود قرار داده و در کنار آن از تروریسم دولتی و غیردولتی در منطقه حمایت می‌کنند. بحران تروریستی عراق، سوریه و یمن از بحران‌های تروریستی مهم در منطقه جنوب غرب آسیا به حساب می‌آید. سه عامل پول، تسلیحاتی و لجستیکی نیروی انسانی سه ضلع مثلث قدرت‌یابی تروریست‌ها می‌باشند که با حمایت‌های عربستان در حال انجام است. باید عنوان نمود پول به میزان زیاد شیرازه جنگ است همین عوامل باعث شده و در منطقه جنوب غرب آسیا و شمال آفریقا گروه‌های داعش، جبهه النصره، گروه‌های چچنی گروه خراسان، جند الشام، جیش الاسلام، جبهه اسلامی سوریه، گردان‌های عبدالله عزام و در جنوب آسیا (القاعده، تحریک طالبان پاکستان، سپاه صحابه، لشکر جهنگوی، لشکر طیبه، حرکت المجاهدین، شریعت محمدی، حرکت الجهاد اسلامی، جیش محمد) اعلام موجودیت کنند و بنابر شواهد از حمایت‌های این کشور برخوردار شوند یکی دیگر از دلایل مهم گسترش تروریسم منطقه‌ای ثروتمند شدن حامیان تروریست‌ها و پرداخت‌های مالی زیاد به تروریست‌ها باعث گردیده آن‌ها در میدان نبرد باقی بمانند. در بین کمک‌های مالی عربستان به کشورها در راستای کمک به گسترش تروریسم مصر با دریافت ۹۰ میلیارد دلار به الازهر و شورای نظامی بیشترین و یمن ۵۱ میلیارد، اردن با ۱۱ میلیارد، افغانستان ۶/۵ میلیارد و پاکستان با یک میلیارد و هفتصد و پنجاه میلیون دلار در منابع آشکار شده بیشترین هزینه را برای همراهی با عربستان داشته‌اند. در کنار مسائل مالی حمایت‌های نهادهای مذهبی عربستان و فتوای مذهبی آن‌ها بر علیه شیعه و محور مقاومت صادر نمودند در گسترش تروریسم بی‌تأثیر نبوده است. دو شبکه ماهواره‌ای الجزیره و العربیه هرچند به لحاظ دیدگاهی در برخی از مسائل منطقه‌ای مخالف هم هستند اما در موضوع سوریه، یمن، عراق، ایران و به طور کلی محور مقاومت مواضع یکسان اتخاذ نموده‌اند. از دستاوردهای پژوهش مشخص شدن حمایت‌های بی‌دریغ عربستان از گروه‌های تروریستی سلفی در قالب حمایت‌های نظامی مستقیم و غیرمستقیم و تروریسم دولتی است و اگر این کار به یک‌رویه خطرناک در جهان اسلام تبدیل شود همین عامل برای تخریب و از بین بردن منابع مادی و معنوی جهان اسلام کافی خواهد بود و دیگر به دخالت نظامی مستقیم امریکا، انگلستان و رژیم صهیونیستی نیازی نمی‌باشد زیرا آن‌ها طعم تلخ تجاوز نظامی مستقیم و تلفات و خسارت‌های ناشی از آن را در درازمدت چشیده‌اند برای همین از گروه‌های سلفی در راستای جنگ نیابتی مسلمانان بر علیه خودشان به‌عنوان بهترین گزینه استفاده می‌کنند.

Reference

- Abdullah Khani, Ali., 2009, theories of security, Tehran: contemporary Abroemissions. [In Persian].
- Adnane Mohammad, 2015, interview. [In Persian].
- Abdollahian, Amir 2013, inefficiencies Greater Middle East Initiative at the rise of Islamic Awakening in Tehran Ministry of Foreign Affairs. [In Persian].
- Abou Zahab, Maryam, "The Unholy Nexus: Talibanism and - Secretarianism in Pakistan Tribal Areas" at: http://www.cerisciencespo.com/archive/2009/juin/dossier/art_mz.pdf
- Acharya, Arabinda. (2009). *Targeting Terrorist Financing – international cooperation and new regimes*. New York, NY. Routledge – Contemporary Terrorism Studies
- Ali Babaei GR (2003). the third edition of the dictionary of international relations. Tehran Foreign Ministry. [In Persian].
- Azar, Edward, and the moon, Chung (1999) security in the Third World Translation Center for Strategic Studies, Tehran: Center for Strategic Studies. [In Persian].
- Banaf, 2015, interview. [In Persian].
- Behzadi, Hamid, 2006 the principles of international relations and foreign policy in the second edition of the publications dehkhoda. [In Persian].
- Buzan, Barry and Weaver, to the two Wild, pub (2006), a new framework for security analysis, translation A. Tayeb, Tehran: Center for Strategic Studies. [In Persian].
- David C. Rapoport, "Fear and Trembling: Terrorism in Three Religious Traditions", *American Political Science Review*, Vol. 78, No.3, (1984), p659
- Ezzati, E. (2013) pamphlet on the subject of Iran's geopolitical regions PhD Tehran Azad University, Science and Research. [In Persian].
- Fouad Ibrahim (2006). translation Mehdi Bahrom Shahi Journal pegah Esfand . [In Persian].
- Fuller, Graham, 1993, Iran scholar Qibla, translated Abbas mokber, Tehran: publishing center. [In Persian].
- Faraje rad Abdolreza, 2012, Course pamphlet political geography Persian Gulf period Ph.D. Tehran, Islamic Azad University, Science and Research. [In Persian].
- Gholamreza 2015, Interview bagbane-community site analytical news-a- 14.10.2014- Code: 254910. [In Persian].
- Greenberg, Maurice M. (2002). *Terrorist Financing – Report of the Independent Task Force Sponsored by the Council on Foreign Relations*. New York, NY. Council on Foreign Relations
- Hadavand, Mirzaee (2012). Causes the spread of terrorism in the Persian Gulf region and political geography class conference on the Persian Gulf, Islamic Azad University, Science and Research Branch of Tehran doctor Pou Rod. (Unpublished). [In Persian].
- Hadavand, Mirzaye (2014). To consider the role of Arabia countries of Persian Gulf zone in developing and antecedence of local terrorism and its effect on national security of Islamic of Iran. [In Persian].
- Ingersll, David E, communism, fascism, and democracy, 1997. p.30-
- Jafare, Abbas (2006). Poya culture, socio-political and cultural journal, No. 7. [In Persian].
- Job, Brianl. (2005). The Insecurity Dilemma: National, Regime, And State Securities in The Third World, In Job. The Insecurity Dilemma
- John Mueller and Mark G. Stewart, *Terror, Security, and Money: Balancing the Risks, Benefits, and Costs of Homeland Security*, New York: Oxford University Press, 2011; and John J. Mearsheimer, "America Unhinged," *National Interest*, January/February 2014, pp. 9–30
- Ludden, David (1996), Introduction ayodhya: a window on the world, making india hindu, oxford: oxford university press
- Mazaheri, Mohamed Mahdi (2014). The consequences of the emergence of ISIL in the Middle East News Agency quoted the Islamic Republic of Iran. [In Persian].
- Mojtahedzadeh, Piroz (2006). Democracy and Iranian identity Tehran kavir Publications. [In Persian].
- Mortzavi, Sayyed Hassan (2014). Interview. [In Persian].
- MushirZada, Homaira (2010). Theories change in international relations, Tehran: publishing samt. [In Persian].

- Nakamura, Satoru, (2013), "Saudi Arabian Diplomacy During the Syrian Humanitarian Crisis", IDE-JETRO: Institute of Developing Economics. From: http://www.ide.go.jp/Japanese/Publish/Download/Seisaku/pdf/201307_mide_13.pdf, (accessed on December 8, 2013).
- Navidnia, Manizheh (2005). Theoretical consideration of social security, with an emphasis on security, Journal of Strategic Studies, the ninth year, the first issue, Spring. . [In Persian].
- Qazvini, H. (2006). Culture poya cultural journal and socio-political, No. 7. [In Persian].
- Robert eccle shall, 1996 vincent geoghegan, political ideology routledge. pp.16-17-
- Roy, Paul (2013). Social security dilemma Translate M. Nvydny Strategic Studies. Sixth year. The third number. Autumn. [In Persian].
- Safa Taj, Majid (2014). terrorism began when Israel. Journal of the Islamic Revolutionary Guard 391 and 392. [In Persian].
- "Saudi Arabia launches airstrikes in Yemen CNN 26 March 2015. Retrieved 26 March 2015"-
- Tucker D.; Skirmished at the edge of empire: The united state and international terrorism, Praeger, 1997.
- Shakuie, H. (1993). The philosophy of geography publishing gitascience(b). [In Persian].
- Stephen, Covey (2009). Effective people management and leadership based on the principles translator Mehdi Gharachedaghi fifth edition published arrow. [In Persian].
- Thomas Hegghammer Jihad in Saudi Arabia 2010; Bruce Riedel and Bilal Y. Saab, "Al Qaeda's Third Front: Saudi Arabia," Washington Quarterly, Vol. 31, No. 2, Spring 2008, pp. 33-46.
- www.khabaronline.ir -

Archive of SID